

Dómarafélag Íslands

Alþingi
Erindi nr. Þ 138/2225
komudagur 12.5.2010

Reykjavík, 12. maí 2010.

Nefndasvið Alþingis,

Austurstræti 8-10,

150 Reykjavík.

Með tölvubréfi frá félags- og tryggingamálanefnd Alþingis, dags. 21. apríl sl., var óskað umsagnar Dómarafélags Íslands um m.a. frumvarp til laga um greiðsluaðlögun einstaklinga.

Stjórn Dómarafélags Íslands hefur fjallað um ofangreint frumvarp og vill koma á framfæri neðangreindum athugasemdum.

Dí telur að þau nýmæli sem felist í frjálstri greiðsluaðlögun séu til bóta sem undanfari þvingaðrar greiðsluaðlögunar fyrir dómstólum. Neðangreindar athugasemdir lúta einkum að réttarfarsákvæðum frumvarpsins.

1. Frumvarp til laga um greiðsluaðlögun einstaklinga.

a) Um 7. gr.

Í nógildandi 2. mgr. 63. gr. d. laga nr. 21/1991, sbr. lög nr. 24/2009, 2. gr. er kveðið á um að héraðsdómari geti hafnað beiðni um heimild til að leita greiðsluaðlögunar ef skuldari hefur hagað fjármálum sínum á ámælisverðan hátt eða tekið fjárhagslega áhættu sem ekki var í samræmi við fjárhagsstöðu hans á þeim tíma er til skuldbindingar var stofnað. Þá er í 3. mgr. tilvitnaðrar 63. gr. d. kveðið á um að héraðsdómari geti hafnað beiðni um heimild til greiðsluaðlögunar ef skuldari hefur stofnað til skuldar á þeim tíma er hann var greinilega ófær um að standa við fjárskuldbindingar sínar. Sambærilegar heimildir er ekki að finna í framlögðu frumvarpi, en telja verður nauðsynlegt að slíkar heimildir séu fyrir hendi til handa dómstólum. Þykir því, með hliðsjón af fenginni reynslu af gildandi lögum, á skorta að fullnægjandi heimildir séu í 7. gr. frumvarpsins til handa dómstólum til að hafna beiðni skuldara um greiðsluaðlögun.

b) Um 8. gr.

Kæruheimild ákvæðisins til félags- og tryggingarmálaráðherra kann að vera tímafrek vegna málsmeðferðarreglna stjórnarsýslulaga.

c) Um 9. gr.

Gert er ráð fyrir því að málsmeðferð fyrir héraðsdómi taki ekki meira en einn mánuð en ráð er fyrir því gert í 20. gr. að héraðsdómur Reykjavíkur annist vinnslu allra mála er lúta að þvinguðum nauðsamningum til greiðsluaðlögunar. Telja verður, með hliðsjón af þeim málafjölda sem búast má við og fenginni reynslu, að þeir tímafrestrir sem héraðsdómi er markaður með frumvarpinu séu allt of skammir.

d) Um 10. gr.

Hlutverk umsjónarmanns er ekki skýrt, sbr. þó 11. – 17. gr. Þá hefur verið dregið úr hæfiskröfum umsjónarmanns. Einnig er bent á að það þykir stangast á við reglur um óhlutdrægni að umsjónarmaður geti verið starfsmaður umboðsmanns skuldara og óljóst er hver greiðir fyrir vinnu umsjónarmanns.

e) Um 20. gr.

Gert er ráð fyrir að umsjónarmaður sendi kröfuna til héraðsdóms í því umdæmi þar sem embætti umboðsmanns hefur aðsetur. Í athugasemdum við greinina kemur fram að gert sé ráð fyrir að öll mál er varða þvingaða greiðsluaðlögun fari til meðferðar til Héraðsdóms Reykjavíkur. Þessi háttur sem hér er á hafður er ekki í samræmi við varnarþingsreglur.

f) Um 21. gr.

Sú málsmeðferð sem gert er ráð fyrir í 21. gr. frumvarpsins samrýmist vart hlutverki héraðsdóms. Eðlilegra þykir að umboðsmaður annist þá málsmeðferð sem þar er lýst og að hann sendi málið héraðsdómi að loknum umsagnarfresti.

Verði héraðsdómi hins vegar falin málsmeðferðin er lagt til að kröfuhöfum verði tilkynnt um kröfu skuldara um þvingaða greiðsluaðlögun í Lögbirtingarblaði. Ótækt þykir að héraðsdómur sendi hverjum og einum kröfuhafa tilkynningu og þurfi þar með að ganga úr skugga um að móttakanda hafi borist tilkynningin. Slíkt er kostnaðarsamt og tímafrekt.

Óljóst er til hvers er ætlast og hver meðferð innsendra umsagna kröfuhafa og skuldara eigi að vera hjá dómstólnum. Má í þessu sambandi benda á orðalag í greinargerð með frumvarpinu þar sem tekið er fram að uppfylli frumvarp að nauðsamningi öll skilyrði laganna, en sjónarmið sem fram hafi komið við meðferð málsins dragi fram að það sé sanngjarn að gera breytingar á frumvarpinu, getur héraðsdómur staðfest frumvarp með breytingum. Óljóst er samkvæmt framangreindu hvaða sjónarmið er hér átt við.

Samkvæmt núgildandi lögum er haldið þinghald til staðfestingar nauðsamnings og komi upp ágreiningur er þingfest ágreiningsmál sem rekið er fyrir dóminum í samræmi við réttarfarsákvæði gjaldþrotaskiptalaga.

Með frumvarpinu eru ágreiningsmál vegna nauðasamninga færð í óformlegra ferli sem gæti hugsanlega skert rétt hvers kröfuhafa til að fá úrlausn síns máls.

b) Um 22. gr.

Þau atriði sem valda því að héraðsdómur skuli neita staðfestingu kröfu skuldara um þvingaða greiðsluaðlögun þykja of matskennd og óljós.

c) Um 23. gr.

Óvissa ríkir um það hver skuli kanna hvort hinum almennu skilyrðum nauðasamnings til greiðsluaðlögunar hafi verið fullnægt í þeim tilvikum sem umsjónarmaður heimilar að ljúka gjaldþrotaskiptum á búi einstaklings með nauðasamningi til greiðsluaðlögunar. Ekki er í frumvarpinu kveðið á um það hvort það sé hlutverk umsjónarmanns (skiptastjóra) eða hvort héraðsdómari skuli kanna hin almennu skilyrði og hvort þeim hafi í öndverðu verið fullnægt. Veldur þetta ákveðinni réttaróvissu ásamt því að ójafnræði skapast á milli skuldara eftir því hvort þeim sé veitt heimild til greiðsluaðlögunar hjá umboðsmanni skuldara eða óski nauðasamnings við gjaldþrotaskipti. Vert er að benda á að samkvæmt núgildandi lögum er ekki gert ráð fyrir að héraðsdómari kanni hin almennu skilyrði þegar gjaldþrotaskiptum verður lokið með nauðasamningi.

Dómarafélag Íslands áréttar að jafnvel þótt bent hafi verið á ofangreind atriði sem færa megi til betri vegar varðandi einstök ákvæði frumvarpsins, telur félagið að réttarfarsákvæði frumvarpsins séu með þeim hætti að nauðsynlegt sé að þeim verði vísað til réttarfarsnefndar til algerrar endurskoðunar.

Virðingarfyllst,

f.h. Dómarafélags Íslands

Ingveldur Einarsdóttir, formaður